

DE OOSTENDSE VELODROOM

door Werner RAPAU

De publicatie van het artikel (vergezeld van quizvraag) "Oostendse Velodroom, sportieve archeologie" (in "Het Nieuwsblad" van donderdag 5 juni 1997, p. 22) heeft in de rand heel wat vragen opgeroepen en tegenstrijdige antwoorden uitgelokt betreffende de historiek van deze eens zo prestigieuze wielersbaan.

Daarmee wordt nog maar eens bewezen hoe vluchtig en onbetrouwbaar "herinneringen" bij de meesten van ons zijn. Niet bij Omer VILAIN; maar die worden dan ook door jarenlange napluizingen ondersteund. Hij had op twee punten gelijk : de huidige locatie van de velodroom dateert inderdaad van de twintiger jaren en was ook niet de eerste hier in Oostende. En wat 1946 betreft (i.p.v. '47) had ook "De Zeewacht" het bij het rechte eind. Zie hier enkele verhelderende details.

DE EERSTE OOSTENDSE OPENLUCHTVELODROOM

werd aangelegd op het einde van de vorige eeuw, op het ogenblik dat de "bicycle" een blitz-opgang maakte als geliefkoosd vrijetijdsattribuut van zowel mannen als vrouwen.

Het Oostendse stadsbestuur stelde in 1893 een nog onbebouwd terrein ter beschikking, gelegen tussen de in 1883 geopende hippodroom, het huidige tramdepot, de Nieuwpoortsesteenweg en de Sportstraat (de oppervlakte die nu dus ingenomen wordt door de Eduard De Cuyperstraat en de huizenblokken aan weerszijden ervan). De plannen voor de uitbouw van het complex werden toevertrouwd aan de befaamde Oostendse architect Antoine DUJARDIN, vennoot en rechterarm van stadsuitbreider (vanaf 1874) Louis DELBOUILLE, die tien jaar daarvoor ook al de Wellingtonbaan gerealiseerd had.

De bouw zelf werd geklaard in de ongelooflijk korte tijd van 42 dagen, waarbij de grond die eertijds afgegraven werd bij het nivelleren van de Wellingtonbaan gebruikt werd voor het aanleggen van de "piste-ring". Op 4 juli 1895 werd de "Société Anonyme du Vélodrome d'Ostende" opgericht en op zondag 14 juli 1895 reeds het openingsprogramma gehouden, met handicapwedstrijden, scratch (in tegenstelling met de handicapwedstrijden vertrokken alle renners bij scratch op éénzelfde lijn), tandem-rennen en zelfs een piste-recordpoging (1).

Naast de verzekerde aanwezigheid van Europees piste-kampioen PROTIN vermeldt de uitslag van deze eerste wedstrijden de namen van Franse, Engelse en zelfs een Oostenrijkse renner, naast die van heel wat Belgen, waaronder talrijke leden van de "Ostend Rapid Club".

Reeds eind december 1901 echter werd de uitbatende vereniging alweer ontbonden en de (houten) baan-infrastructuur (tribune, chalet, ...) openbaar verkocht. Alleen de huidige "Velodroomstraat" verwijst nog naar het kortstondig bestaan van deze eerste Oostendse wielersbaan.

DE TWEDE OOSTENDSE OPENLUCHTVELODROOM

werd plechtig ingehuldigd op donderdag 16 juni 1921, om 15 uur (2). Hij was gelegen op dezelfde locatie als de nog op vandaag gekende "ruïnes" aan de ingang van het Maria-Hendrikapark, maar wel in tegenovergestelde as-richting.

In feite was het een initiatief (met de instemming van het stadsbestuur) van enkele enthousiastelingen. Rond die kern zal zich het jaar daarop (1922) trouwens de nog steeds actieve (en ondertussen "Koninklijke) Veloclub "De Zeemeeuw" vormen, uit wiens midden de heer VAN BELLEGHEM, vanaf 1929 voorzitter van de club, als concessionaris van de velodroom zal optreden.

Op zondag 19 juni 1921 hadden er de eerste koersen voor beroepsrenners plaats (2). En tot aan W.O II werd het een eerste zomerse bloeiperiode, waarbij de jaarlijkse "topper" geleverd werd door de Belgische landenploeg uit de "Tour de France", die hier daags na de slotrit in Parijs een criterium (o.a. achter derny's) kwam rijden. Met Tourwinnaars uit eigen streek, zoals de Westkerkse Romain MAES (in 1935) en zijn Gistelse naamgenoot Sylveer MAES (in 1936 en 1939), beleefde deze tweede velodroom onvergetelijke hoogdagen.

De vier lange oorlogsjaren zouden echter de voorspoedige wielersbaan in een troosteloze puinhoop herscheppen.

DE DERDE EN HUIDIGE OOSTENDSE OPENLUCHTVELODROOM

In 1946 heropgebouwd op dezelfde plaats als de vorige, maar ditmaal om zijn lengte-as gewenteld, was opnieuw een privé-initiatief. Met heel wat opofferingen en risico's gefinancierd door reder Oscar EYLAND en broer, werd de uitvoering van de verbouwingswerken toevertrouwd aan de gekende Oostendse aannemer BOUDOLF. Het (ietwat te overmoedig ?) geconcipeerde sportcomplex werd echter nooit volledig afgewerkt; Oscar EYLAND ging er zelfs uiteindelijk door failliet.

Mede daardoor kreeg "Ostend Stadion V.C.", medeopgericht in 1946, de officiële baanrennen steeds moeilijker van de grond. Na de openstelling van de piste op Paasmaandag 22 april 1946 (3), met een internationaal keurprogramma rond supervedette Rik VAN STEENBERGEN in afwachting van de aankomst van maar liefst vier wegrennen (waaronder Brussel-Oostende voor beroepsrenners) moest men zich na enkele jaren hoofdzakelijk beperken tot het organiseren van wielersactiviteiten die niet door de Koninklijke Belgische Wielersbond gepatroneerd werden. Zoals baankoersen voor vrouwen, die er nog in 1956 en 1957 plaatsgrepen (4).

Daarnaast beschikte het stadsbestuur contractueel over deze imposante ruimte voor het inrichten van de jaarlijkse massale turndemonstraties van de officiële scholen en groots opgevatte openluchtspektakels (zoals de "Neptunusfeesten") en maakte daar vooral in de jaren '50-'60 duchtig gebruik van.

De hier in 1950 "aangespoelde" Meerbekenaar Richard HELLINCKX, lid geworden van "Ostend Stadion", kon het niet langer aanzien. Hij dokterde een reddingsplan uit, waarnaar de schepen van sport in 1962, in tegenstelling tot zijn voorganger in '55, wel oor had. Via inschrijvingen op aandelen werd de tijdelijke vereniging "Sportcomité Oostende" opgericht (waaraan later "Wielersbaan" werd toegevoegd). De in belabberde toestand verkerende piste en accommodaties werden, dankzij het samengebracht kapitaal, grondig aangepakt, en reeds op 3 mei 1963 kon men de eerste nieuwe officiële wedstrijden inrichten. Eén jaar later nam het bestuur van "Sportcomité Oostende" zelf de uitbating en de daaraan verbonden financiële verantwoordelijkheid over.

Het werd tot en met 1977 een (misschien nog succesrijkere) heruitgave van de vooroorlogse glansperiode. Alle toenmalige groten van de wielersport passeerden er : POST, VAN LOOY, VAN STEENBERGEN, Patrich SERCU, MERCKX, ANQUETIL..... Tot vijfmaal toe, in 1974, '75 en '76 zelfs driemaal na elkaar, hadden hier in Oostende de nationale pistekampioenschappen plaats. Voor

alle disciplines behalve de tandem-rennen, aangezien daarvoor de bochten te klein en dus te e gevaarlijk waren.

Toch kon men reeds in de laatste jaren niet voorbijgaan aan de constante daling van de publieke belangstelling en de langzame maar gestadige aanvreting van de piste door het vochtige en zoutrijke zeeklimaat. Ondertussen teruggekeerd onder de vleugels van S.C. Ostend Stadion, laat Richard HELLINCKX dan ook op 8 mei 1978 het stadsbestuur schriftelijk (4) weten dat de Koninklijke Wielerbond en het uitbatend comité de toestand van de velodroom-infrastructuur niet langer verantwoord vinden om er nog officiële wedstrijden in te richten, en dringt aan op restauratie.

De controverse binnen het schepencollege omtrent het al dan niet investeren in renovatiewerken sleept aan tot 1981. Het jaar daarop wordt het (onopgeloste) "probleemgeval" tegen de symbolische vergoeding van 1 Fr. doorgeschoven naar de belangstellenden van het allereerste uur, de Koninklijke Veloclub "De Zeemeeuw". Net op tijd voor de club om op 4 augustus 1982 de haastig heropgefleurde velodroom te heropenen voor de viering van haar 60-jarig bestaan, samenvallend met de eeuwfeestviering van de Koninklijke Belgische Wielerbond. Op het programma : de Belgische etappe van de laatste '(internationale) "Sealink Race".

Ook in 1983 en '84 bleef "De Zeemeeuw" er nog actief, waarbij zelfs (eerder toevallig) een deel van de Belgische kampioenschappen hier in Oostende verreden werden. Maar dan moest ook zij het voor bekeken houden. Gebrek aan belangstelling, naast de huizenhoge onderhoudskosten, maakte elke verder uitbating onmogelijk.

De "Nieuwsblad"-journalist van dienst vergiste zich dus eveneens wanneer hij, op gezag van de heer HELLINCKX, schreef : "Al twintig volle jaren vinden geen internationale meetings meer plaats in het Maria-Hendrikapark". De tussentijdse periode van non-activiteit (1978-1981) niet meegerekend, zijn het er eigenlijk maar (!) dertien of veertien. Meer dan genoeg echter om iedere rechtgeaarde Oostendenaar te doen blozen van schaamte om het zoveelste stadsbestuurlijk cultuur-barbarisme.

-
- (1) "L'Echo d'Ostende", 14 juli 1895, 31e jg. nr. 56, p. 2 en 3. "La Saison d'Ostende", 14 juli 1895, 18e jg. nr. 11, p. 1.
  - (2) "De Zeewacht", 11 juni 1921, 27e jg nr. 24, p. 2.
  - (3) "De Zeewacht", 19 en 26 april 1946, 52e jg. nrs. 16 en 17, p. 4.
  - (4) Documentatiemap "Sport - Wielrennen", Stadsbibliotheek, "Ostendiana" nr. 188.

Daarnaast : Omer Vilain in "...over de tijd van toen" ("De Zeewacht", 30 juni 1995 p. 7).

Met speciale dank aan de heren Amedee GEVAERT (voorzitter "De Zeemeeuw") en Richard HELLINCKX (bestuurslid "Ostend Stadion") voor de precieze verduidelijkingen bij de historiek van hun respectieve clubs.